

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

NBA kernteam herziening beroepsprofiel,
t.a.v. Prof. dr. P. Eimers RA
Postbus 242
2130 AE HOOFFDORP

Datum	: 12 maart 2025	Referentie	: 25/CEA/01756	Telefoon	: (088) 496 04 11
Bijlage(n)	:	Behandelaar	: Coen Bongers	E-mail	: info@cea.nl
Onderwerp	: Consultatie Concept Ontwerpverordening beroepsprofiel				

Geachte heer Eimers,

Met interesse hebben wij de concept ontwerpverordening op de beroepsprofielen 2025 en de toelichting 'In balans met de toekomst' hierop gelezen. Wij willen u allereerst danken voor het vele werk dat is verzet maar ook de constructieve wijze waarin wij als CEA samen op kunnen trekken in het herzien van zowel het beroepsprofiel als de eindtermen en de discussie hieromtrent. Het concept biedt de basis aan CEA om de herziening van de eindtermen die momenteel onderhanden is dan ook aansluitend verder op te pakken.

De beschrijving van het DNA van een accountant is voor CEA bijzonder nuttig: het helpt duidelijkheid te scheppen in de gemeenschappelijke kenmerken van de accountant die in de opleiding aan bod zullen moeten komen en draagt bij aan de herkenbaarheid van de opleiding. Ook is de startbekwame accountant goed uitgewerkt en geplaatst binnen een leven lang leren. Het doet ook recht aan het feit dat de startbekwame accountant niet hetzelfde is als een tekeningsbevoegd accountant. De helderheid hierin biedt ook voor de opleiding goede aanknopingspunten.

In uw toelichting bij de concept verordening vraagt u middels consultatievragen om een reactie door deze vragen te beantwoorden. Een relatief groot aantal consultatievragen zijn gezien de taken en bevoegdheden van CEA niet relevant om te beantwoorden en laten wij graag over aan de beroepsgroep zelf. In overleg met u hebben wij dan ook onderstaand in -niet limitatieve- volgorde onze reactie op de ontwerpverordening en de toelichting hierop opgenomen.

Niveau opleiding

In de concept verordening is het opleidingsniveau vastgesteld, inclusief een uitleg van de NLQF¹ standaard. Wij bevelen u aan om deze niveau-aanduiding ook in de verordening zelf op te nemen, dan wel hier actief naar te verwijzen. Op deze wijze is (ook internationaal) het niveau eenduidig herkenbaar.

International Education Standards.

In de concept verordening is melding gemaakt van de International Education Standards van De IFAC. Daarover is vermeld:

¹ [NLQF](#): Het Nederlands Kwalificatieraamwerk NLQF geeft duidelijkheid en zekerheid over het niveau van diploma's.

Als lid van IFAC houdt de NBA zich aan de standaarden van de Boards onder IFAC, op basis van de Statements of Membership Obligations. Daarmee sluit de NBA aan op de internationaal geaccepteerde opvattingen over het werkkterrein en het deskundigheidsgebied van accountants. Een van die uitingen is het Statement of Membership Obligations 2 (SMO 2) waarin de naleving c.q. het doen naleven van de International Education Standards (IES) wordt benoemd.

Hoewel CEA kennis neemt van de inhoud van de IES, is CEA geen formeel lid van de IFAC en als zodanig dan ook niet formeel gehouden aan de IES.

Certificeringsbevoegdheid accountant en opleiding

In de toelichting op de herijking wordt gevraagd:

Vindt u dat alle accountants certificeringsbevoegd voor de wettelijke controle moeten worden opgeleid? Wat zijn daarbij uw overwegingen?

Ten aanzien van de vraag willen wij de overweging meegeven dat de certificeringsbevoegdheid die wordt bepaald in het beroepsprofiel gevolgen heeft voor de opleiding. De tijdsduur van de praktijkopleiding heeft CEA, rekening houdend met de EG-richtlijn, in de huidige eindtermen gekwantificeerd en uitgedrukt in een uren-aantal voor zowel de opleidingsoriëntatie Assurance als Accountancy-MKB. Voor de certificeringsbevoegdheid inzake de wettelijke controle heeft CEA hierbij de EG richtlijn² in acht te nemen, hetgeen betekent dat CEA het aantal uren dat zij vaststelt voor de praktijkopleiding altijd binnen de kaders van de EG richtlijn vorm dient te geven.

Voor de wettelijke controle zal het aantal uren van de praktijkopleiding dan ook in lijn dienen te liggen met de driejaarseis in de EG-richtlijn. Voor de studenten en trainees die kiezen voor de huidige Accountancy MKB (AA) variant betekent dit dat aanvullende eisen gesteld worden als daar ook de wettelijke controle aan toegevoegd moet worden. Uit de internationale vergelijking, door CEA uitgevoerd is duidelijk geworden dat veel lidstaten de invulling hebben gekwantificeerd. Het aantal uren dat momenteel in de huidige eindtermen staat (1.500) ligt in lijn met het Europees gemiddelde. Bij het herzien van de eindtermen zullen wij vanuit de EG richtlijn moeten onderzoeken in hoeverre en welke aanpassing mogelijk is.

Het huidige onderscheid in de eindtermen van de oriëntaties Assurance en Accountancy-MKB in de accountantsopleiding wordt overigens positief gewaardeerd, zo blijkt uit de evaluatie eindtermen in 2022. Dit geldt met name voor de MKB-oriëntatie. Alle respondenten – van trainees tot praktijkbegeleiders – waarderen dit positief. Ze geven aan dat de oriëntatie-specifieke competenties die een trainee meekrijgt beter passend zijn bij de werkpraktijk dan voorheen³.

Werkvelden

In de conceptverordening zijn in artikel 3 de werkvelden benoemd. Voor het uitwerken van deze werkvelden in de eindtermen acht CEA het van belang dat de bij een werkveld horende werkzaamheden goed worden geduid zodat de eindtermen hierop kunnen aansluiten. CEA heeft als een van de doelen voor de herziening van de eindtermen opgegeven dat een meer thematische insteek kan worden gekozen. Het eenduidig beschrijven van de werkzaamheden van het werkveld zijn daarbij van belang.

² EG2006/43 artikel 10

³ Evaluatie van de eindtermen accountantsopleiding, Andersson Elffers Felix, december 2022, blz. 13.

Fasering herziening

In hoofdstuk 7 van de toelichting wordt gememoreerd dat ook een fase 2 in het leven wordt geroepen na het vaststellen van de concept verordening in de ledenvergadering van de NBA op 16 juni 2025. In deze fase 2 worden zaken uitgewerkt waarvoor mogelijkwerijs een wetswijziging noodzakelijk is. Deze zullen tot een verdere aanpassing van het beroepsprofiel op termijn kunnen leiden. Na juni 2025 zal CEA de eindtermen herzien op basis van het beroepsprofiel, waarna opleidingen hun curriculum aan zullen gaan passen aan de herziene eindtermen. Deze aanpassing zal voor de opleidingen veel impact hebben en een significante tijds- en geldinvestering vragen, naast de nodige overgangsregelingen. Mocht uit fase 2 een herzien beroepsprofiel vastgesteld worden dan zal het effect zijn dat ook de eindtermen hierop aangepast moeten worden. Daarop aansluitend zullen dan ook de curricula van de opleidingen aanpassing behoeven. Dit zal dan -wederom- een significante investering van de aangewezen opleidingen vragen. Wij vragen dan ook uw aandacht om zoveel mogelijk te voorkomen dat tweemaal een kostbare aanpassing in de opleidingen nodig is, met mogelijk ook het risico dat het aantal opleidingen kleiner wordt omdat met name kleinere opleidingen deze kosten maar beperkt zullen kunnen dragen.

Normering Common Body of Knowledge (CBOKS).

CEA heeft als doel gesteld om de herziene eindtermen conceptueller te gaan beschrijven en daarmee minder gedetailleerd zaken voor te schrijven. In de beschrijving van hoofdstuk 4 wordt rond de CBOKS ook in die geest beschreven. In de uitwerking voor de oriëntaties worden echter meerdere detailleringen aangebracht op bijvoorbeeld verslaggevingsstelsels die daarmee in contrast lijken te staan op basis waarvan CEA mogelijkwerijs deze detailleringen in de eindtermen op zou moeten gaan nemen, hetgeen ons niet wenselijk lijkt. Juist om conceptuelere eindtermen op te stellen is het van belang dat in de verordening op het beroepsprofiel zo min mogelijk detailleringen worden gevraagd.

Specialisaties

In hoofdstuk 7 van de toelichting wordt in paragraaf 7.2.3 ten aanzien van ontwikkelingen rondom specialisaties het volgende gemeld:

In de huidige situatie heeft elke RA vanuit de theorieopleiding en de praktijkstage een financial audit profiel. Het rapport van de Expertgroep Educatie volgend zou een RA in de toekomst ook opgeleid kunnen worden met een andere specialisatie, zonder ook werkzaam te zijn in het werkveld van financial auditor.

Een van de genoemde specialisaties is CSRD-assurance. Aansluitend wordt gemeld dat om dit te bereiken een aanpassing van BW2 titel 9 noodzakelijk zou zijn, zodat ook RA's kunnen worden opgeleid met een ander profiel, zonder de financial audit profilering. In aanvulling daarop is het van belang rekening te houden met de EG richtlijn 2006/43 inzake de wettelijke controle. Daarin wordt de volgende beschrijving ⁴gegeven:

"wettelijke auditor": een natuurlijke persoon die door de bevoegde autoriteiten van een lidstaat overeenkomstig deze richtlijn is toegelaten tot het uitvoeren van wettelijke controles van jaarrekeningen en, waar van toepassing, de assurance van duurzaamheidsrapportering;

Hiermee kan momenteel *alleen* de CSRD-specialisatie bestaan voor een wettelijk auditor die ook bevoegd is tot het uitvoeren van wettelijke controles. Bij het verder uitwerken van mogelijke specialisaties dient met deze richtlijn dan ook rekening te worden gehouden.

⁴ EG2006/43 artikel 2 lid 2

Ten aanzien van specialisaties willen wij aansluitend meegeven dat het creëren van specialisaties ook betekent dat voor iedere specialisatie separate eindtermen opgesteld moeten worden alsmede toezicht op opleidingen die hiertoe een aanwijzing krijgen. De hiermee gepaard gaande kosten zullen dan ook stijgen.

Tenslotte kan het creëren van specialisaties leiden tot onduidelijkheid bij het maatschappelijk verkeer over het mandaat van een specialisatie en kan het tot waardeverlies van de titel leiden door specialisaties met onderverdeling van taken en bevoegdheden.

Doorstroom RA vanuit AA

Van oudsher stroomt een groep accountants na het behalen van de MKB oriëntatie (AA) door naar de assurance variant. Met het duidelijker scheiden van de assurance bevoegdheden zal deze groep wellicht groter worden. Een doorstroommogelijkheid zal daarom zo studeerbaar mogelijk moeten zijn. Ten opzichte van het huidige beroepsprofiel lijkt deze mogelijkheid in het concept niet verbeterd. Wij vragen aandacht voor deze mogelijkheid waarbij een mogelijkheid zou kunnen zijn dat AA-accountants ook via een HBO master richting de assurance variant zouden moeten kunnen blijven gaan, zeker als daar ook werkervaring in gecombineerd kan worden. Op deze wijze wordt het voor AA's mogelijk om de assurance variant te behalen zonder veel deficiënties. Voor NLQF is het niveau van de master voor zowel de HBO- als de universitaire master gelijkgesteld op 7.

Verbinding met permanente educatie

In de concept verordening wordt een goede verbinding gelegd met een leven lang leren en het bijhouden van alle ontwikkelingen in het beroep. De verbinding met permanente educatie zou sterker kunnen worden beschreven door de zin op blz. 5 een na laatste alinea te wijzigen in:

Het beroepsprofiel is enerzijds het fundament voor de opleiding tot accountant en de permanente educatie.

Onderwijskundige woordkeus

In de concept verordening en de toelichting wordt veelvuldig⁵ gebruik gemaakt van woorden zoals altijd, vaak, juist, sterk etc. Onderwijskundig gezien zijn deze termen multi-interpretabel en daarmee lastig meetbaar te maken in de eindtermen. Het verdient aanbeveling deze kwalitatieve termen zoveel mogelijk te vermijden.

Verwijzing wetsartikel

In de concept verordening is in artikel 8 een verwijzing naar wetsartikelen van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek opgenomen:

Artikel 8

- 1. De opleiding tot accountant die in het accountantsregister met aantekening wordt ingeschreven met de beroepstitel Registeraccountant, is tevens een opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel b en een universitaire postinitiële opleiding volgend op de hiervoor bedoelde opleiding.*
- 2. De opleiding tot accountant die in het accountantsregister zonder aantekening wordt ingeschreven met de beroepstitel Accountant-Administratieconsulent, is tevens een opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel a, **of het tweede lid, onderdeel a** van de Wet op het hoger onderwijs en*

⁵ Bijvoorbeeld: hoofdstuk 3, blz. 14: het woord *altijd* als gedragsindicator. Hoofdstuk 4, blz. 17 *juist* gedrag.

*wetenschappelijk onderzoek en een postinitiële hogere beroepsopleiding
volgend op de hiervoor bedoelde opleiding.*

In de laatste verwijzing: of het tweede lid onderdeel a) (vetgedrukt in het citaat) wordt verwezen naar de associate degree-opleidingen daar waar in onze optiek juist verwezen moet worden naar bacheloropleidingen. De verwijzing zou dan ook moeten luiden: onderdeel **b** van lid 2.

Tenslotte

Mocht u ten aanzien van bovenstaande vragen of opmerkingen hebben dan zijn wij vanzelfsprekend bereid een en ander nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Namens de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding

Mr H.G.M. van Oldeniel
Voorzitter

C.P.J.M. Bongers MSc
Secretaris